

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Františkanska ulica št. 8 (iskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. popoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROČNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Bosno K 21.60, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletno K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. popoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici štov. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 12. popoldne in od 3. do 7. zvečer ineraati: enostopna petlitratca 30 vin., pogojen prostor, poslan: in reklamne 40 vin. — Iscrite sprejema upravništvo.

Nefrankirana ali premla frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so pošiljne proste.

Štev. 807.

V Ljubljani, v soboto dne 14. februarja 1914.

Leto IV.

Komedija z volilno pravico.

Klerikalci v kranjskem deželnem zboru hočejo »reformirati« volilni red. To bi bilo zelo potrebno in zelo hvaležno delo, če bi se ga lotili s poštenim namenom, zakaj razum nemških veleposestnikov menda ni človeka na Kranjskem, ki bi verjel, da ima naša deželnozborna volilna pravica kaj opraviti s pravičnostjo. Temeljni deželnega volilnega reda so se ohranili še iz leta 1861. Že takrat niso bili nič vredni, in kar je bilo takrat nezmislno, se tekom pol stoletja ni izpremenilo v modrost. Kar se je od tistega časa reformiralo, se ni doteknilo tistega, kar je v volilnem redu najbolj zastarelo; vse reforme niso izpremenile podlage, vse krpe niso napravile nove obleke.

Šele leta 1908. je bilo izvedena zadnja reforma. Že danes so klerikalci, njeni stvarniki, tako nezadovoljni z njo, da zahtevajo zopet reformo. To je pač najzgovornejši dokaz, da se s krpami ne dá napraviti to, kar je res potrebno. Krščansko-katoliški očetje zadnje reforme si gotovo ne bi dali radi očitati, da so bili leta 1908. trpali, pa da niso vedeli, kaj hočejo. Takrat se reforma tudi ni izvršila v osmih dneh, ampak študiranje in pogajanje je trajalo dolge mesece. Kljub temu spoznavajo klerikalci že sedaj, da niso opravili mojstrskega dela, ampak komaj vajeniško.

In vendar hočejo zopet krpiti. Če ne bi človek natančno vedel, kaj da nameravajo, bi jih moral smatrati za največje siromake na duhu. Kajti le največji duševni revčki bi mogli verjeti, da je iz sedanjega klavrnega spakodranega volilnega reda z novim krpitjem mogoče uveljaviti pravičnost. Ali klerikalni voditelji niso pomilovanja vredne sirote in za pravičnost jim prav nič ne gre pri nameravani reformi. Kar jih navaja pri tem delu, le najprostejša strankarska schichnost, kateri hočejo z običajno hudobnostjo pomagati do zmage.

Leta in leta je klerikalna kompanija raztresala bombastične fraze v svoji demokratičnosti in o splošni, enaki volilni pravici. Zdej ima ta sveta familija vso moč v svojih krempljih. Kaj je zdaj z nekdanjo demokracijo? Kaj je z obljubami? ... Bile so lepe besede, veter jih je raznesel in le spomin je še ostal; pa tudi tega bi se klerikalci še radi otrešli. Kajti kdor ga oživlja, razkriva neprijetno dejstvo, da so nebeški kandidati snedli slovesno besedo ter s svojimi programi, s svojimi izjavami osleparili ljudstvo kranjske dežele.

Volilno reformo zahtevajo sedaj. Dobro. Toda reforma, ki res prinese ljudstvu pravice, ali pa nič. Kar predlagajo klerikalci, pa ni reforma, temveč reakcija. Z izpremembami, ki jih vsiljujejo, hočejo nenaravno povečati moč svoje stranke na škodo ljudskih pravic. Namen je nepošten in njega razodetje potrjuje, da so klerikalci izdali splošno in enako volilno pravico.

Gola komedija je, če se Šusteršič skriva za barona Schwarza in pa grofa Barbo. Kdo na naj mu verjame, da je tako naiven, kakor se dela? Protidemokratski značaj Stürgkhove vlade je bil od prvega trenutka očiten. Mož, ki

je vodil obupen boj proti splošni in enaki volilni pravici za državni zbor, je sedaj ministrski predsednik v Avstriji. Mož, kateremu je paragraf 14. važnejši in ljubši od vseh ustavnih zakonov, je načelnik vlade. Dr. Šusteršič bi bil moral včeraj priti na svet, da bi mogel pričakovati od zastopnika take vlade radosten blagoslov za splošno in enako volilno pravico. V burki bi bil dober dovtip, če bi v takih razmerah vpraševal barona Schwarza, kaj da pravi sedaj o splošni in enaki volilni pravici; v deželnem zboru je to odurno slepilo.

In gospode veleposestnike vprašuje Šusteršič! Seveda, oni bodo priznali, da nimajo pravzaprav kaj iskati v deželnem zboru, ter izjavili, da se radevolje umaknejo zastopnikom ljudstva! Kranjski veleposestniki so že tisti, ki bi privilegij označili za krivičen, tudi če ga sami uživajo!

Ali Šusteršič je upravljal svoje ponižno vprašanje na vlado in veleposestnike le zato, ker je dobro poznal odgovor, ki ga neizogibno dobo, pa je hotel svoji stranki omogočiti priskutno komedijo, češ klerikalci bi bili za splošno in enako volilno pravico, ampak ne morejo, niso krivi, kajti — vlada in veleposestniki nočejo.

Tega konstatiranja ni bilo prav nič treba. Da vlada in veleposestniki nočejo, ve vsa dežela. Vprašanje pa je, če hočejo klerikalci. In Šusteršičeva interpelacija ne izraža nobene volje. Če bi klerikalci hoteli, bi drugače govorili. Sklicevali bi se na svojih petdesettisoč volilcev, sklicevali bi se na soglasno voljo vseh političnih strank, naznanili bi vladi svojo zahtevo, in če bi hotela boj, bi ji ga napovedali. Brez strahu in brez obojavljanja; kajti da bi v takem boju morali zmagati, je tako gotovo kakor da teče voda s hriba navzdol, ker bi stala vsa dežela v enem taboru.

Neprenehoma ima Šusteršičeva garda avtonomije dežele na jeziku. Ali to so lepi bramborci avtonomije, ki trpe, da si ne sme dežela dati niti volilnega reda po svoji volji. Pri volilni pravici se pričlenja avtonomija. Beseda mora imeti vsebino, če naj kaj pomeni. Deželna avtonomija je v tem, da si ureja dežela svoje zadeve po svoji volji. Če pa je volja dežele popačena že v sestavi njenega zastopstva, tedaj je avtonomija gola fraza.

Tako se torej kaže, da je vsa klerikalna akcija za volilno reformo prosta komedija, ki je še s tem povečana, da jo hočejo izvršiti kar v osmih dneh. Ta čas niti ne zadostuje, da bi se deželni očetje sami temeljito posvetovali o stvari. Še manj pa, da bi mogli tudi ljudstvo povedati svoje mnenje. Tak rok bi edino tedaj zadostoval, če bi hoteli gospodje vpeljati čisto splošno in enako volilno pravico s proporcionalnim zastopstvom. Zakaj o tem, da bi ljudstvo pridržalo take reformi, ni dvoma. Toda klerikalci ne marajo take reforme; torej le kratki rok enega tedna terorističen. Nemara so gospodje gledali v pratiko; ali volilna pravica ni predmet za predpustne burke. Na maskaradah se nosijo krinke; ali včasih padajo krinke tudi v predpustnem času z obrazov.

Kaj bo z državnim zborom?

Dunaj, 13. februarja 1914.

Pravijo, da bo poslanska zbornica sklicana 3. marca. Obenem pa se razširjajo o usodi državnega zbora črne vesti. Časopisi, ki imajo kolikor toliko stika z grofom Stürgkhom, prerokujejo razpust, ako se ponovi češka agrarno-radikalna obstrukcija. Govorica o razpustu se ne javlja prvič. Kadarkoli je bila v parlamentu kriza, so se oglašali zlovestni preroki; in takih slučajev ni bilo malo, odkar ima grof Stürgkh krmilo Avstrije v rokah. Ali zdi se, da ima vlada topot z razpustom resnejše namene.

Vest, ki se je hitro razširila po časopisju, ni zbudila med prebivalstvom posebne pozornosti. Ne da se utajiti, da se je med ljudstvom zanimarje za usodo parlamenta zelo zmanjšalo in najbrže bi razpust niti ne povzročil posebno velikega razburjenja. Kajti sedanjí državni zbor je nedvomno razočaral vse, ali skoraj vse sloje prebivalstva. Niti zadnja odgoditev, kateri je sledil § 14., ni vzmernila ljudstva.

To apatijo je povzročil državni zbor sam. Ali zato bi bilo vendar obžalovati, če bi ostalo delavstvo brezbrizno za Stürgkhove namene. Vlada ima seveda ustavno pravico, da razpusti državni zbor in »apelira na ljudstvo«. S strankarskega stališča, bi bilo socialni demokratičji še lahko všeč, če bi se res to zgodilo; zakaj pri novih volitvah gotovo socialno demokratična stranka nima kaj izgubiti, medtem ko lahko pridobi mandate. Vendar pa ne kaže presojati take reči zgolj s strankarskega stališča. Zelo resni razlogi govore proti razpustu parlamenta.

Grof Stürgkh pravi, da se z državnim zborom ne pride naprej, če se obnovi Stanekova obstrukcija. To je beseda, katere ne bi smel izreči resen minister, ker daje le potuho ne le sedanjim češkim, ampak vsem obstrukcionistom. Tako visok ni bil nivo državnega zbora v času kurialne volilne pravice, ni sedaj in še dolgo ne bo, da ne bi bilo v njem nekoliko ele-

mentov, ki mislijo le na svojo osebno »slavo«, ki se jim zdi najbrže dosegljiva z geslom »razbimo vse!« Če se takim gospodom oficijelno prizna, da res lahko z najlahkournnejšo obstrukcijo ustavijo ves parlamentarni aparat, jih mora tako priznanje naravnost navajati, da pozikusijo svojo moč in si pribore lavorjev venec s cenjenimi obstrukcijskimi sredstvi.

Ministrski predsednik bi hmel v državnem interesu dovolj razloga, da bi se pobrigal za življenje parlamenta. V prihodnjem zasedanju bi bilo treba rešiti zelo obširen deloven program. Razume se, da pridejo v prvi vrsti zopet »državne potrebščine«, in teh je cela vrsta. Predvsem bodo zbornici predloženi krediti, ki so bili že v proračunskem provizoriju navedeni. Z ozirom na sedanjo sestavo parlamenta je seveda gotovo, da jih večina dovolji. Ali kakor grofu Stürgkhu ne bi smelo biti vseeno, če jih dobi od državnega zbora, ali če si jih dovoli s § 14., tako tudi ljudstvo ne more biti vseeno, če se o milijonih za militarizem razvije v parlamentu debata, ali če se ji umaknejo stranke, ki bi ob taki priliki morale pokazati svojo barvo.

Rešiti bi bilo predlogo o hišno najemnin-skem in hišno razrednem davku. Načrta o bosanskih in o lokalnih železnica bi morala priti v razpravo. Vladi pa gre predvsem za novo brambno reformo in za zvišanje rekrutnega kontingenta.

Že pred novim letom je bilo slišati, da bi si grof Stürgkh ravno za te vojaške predloge najrajši pomagal s § 14. To je grofu Stürgkhu zelo verjeti, kajti prav pri teh novih zahtevah bi se morala razviti razprava, ki mu gotovo ne bi bila prijetna. Tukaj pa bi se morala tudi ugotoviti odgovornost posameznih strank, in čim rajši bi Stürgkh dobil te zakone brez parlamenta, tem važnejše je za ljudstvo, da jih reši državni zbor.

Delavstvu pa ima sedanji državni zbor odplačati velik dolg. Po prizadevanju socialnih

demokratov je odsek za socialno zavarovanje v permanenti. Le malo dela je še treba, da dovrši zakon o socialnem zavarovanju, ki pride potem takoj lahko v plenarno zbornico. Že leta 1911. je bil položaj podoben. Tedaj je baron Bienenrth nenadoma razpustil parlament in vse delo je bilo izgubljeno. Četudi je novi parlament na predlog socialnih demokratov sklenil, da se razprave v odseku prično tam, kjer so se prenehale pred razpustom, so vendar nasprotniki socialnega zavarovanja dobili časa in prilike za novo zavlačevanje. Sedaj je naposled tudi vprašanje posebnih določb za Galisko in Bukovino v glavnih potezih rešeno. Letos pride

Dnevne beležke.

— **Odsek za volilno reformo** v deželnem dvorcu je — kakor se zdi — že na mrtvaškem odru. Včeraj je imel sejo, ki je ostala brez rezultata. Med liberalci in klerikalci je prišlo do ostrega spora. Prvi so zahtevali, naj se določi, da volijo v mestno-trški kuriji izključno dotična mesta in trgi, ne pa kraljeve občine, kakor hočejo klerikalci, ter da je za vsako izpremembo volilnih okrajev treba kvalificirane večine. Dr. Pegan pa je predlagal, naj se odsek kar razide, češ da je na podlagi liberalnega predloga vsaka razprava nemogoča. Nekaj časa so se prerekli, grof Barbo je hotel posredovati, naposled pa so zaključili sejo in dr. Šusteršič je dejal, da bo povabil klubske načelnike na razgovor, češ tedaj se bo videlo, če se je sploh mogoče dalje pogajati. Kolikor smo informirani, na tudi na tem sestanku ni prišlo do nobenega sporazuma. Dr. Novak, ki je zastopal zadržanega drja. Tavčarja, se je postavil na enako stališče, kakor njegovi klubski tovariši v odseku, češ da bi se začasno lahko determinirala volilna pravica v sedanji mestni kuriji, za kakšno obširnejšo volilno reformo pa naj bi odsek ostal v permanenti, da bi temeljito preštudiral vso stvar. Nasprotno pa so klerikalci zahtevali, da mora biti vsa reč v osmih dneh definitivno rešena, pa so grozili, da v nasprotnem slučaju razveljavijo Lavrenčičev in Mazelčev mandat. Če ne vedo klerikalci nič boljšega kakor to, kar so predlagali na prvi seji, ne bo treba za tem odsekom prav nič žalovati.

— **Kaj bi bilo nemogoče?** Kranjski klerikalci se otrsajo zahteve po splošni in enaki volilni pravici z izgovorom, da je »nemogoča«, ker ji ugovarjajo veleposestniki in ker te vlada ne dovoli. Če bi bile take zapreke tako silne, da bi bile zaradi njih res reforme nemogoče, tedaj pač ne bi bila Avstrija nikdar dobila splošne in enake volilne pravice za državni zbor. Tam so bila nasprotja pač nekoliko večja kakor na Kranjskem! Nemara se klerikalci še kaj sponinjajo na besede tedanjega ministrskega predsednika barona Gautscha, pa na nastop skoraj vseh nemških strank, Poljakov in še nekaterih drugih Slovanov, pa ne besni upor gosposke zbornice. Kljub temu je zmagala splošna in enaka volilna pravica za državni zbor. Ali se ne zdi klerikalcem, da si podpisujejo ubožno spridevalo, da nimajo na Kranjskem relativno toliko moči, kolikor so je socialni demokratje leta 1905 imeli v državi? — Ampak recimo, da bi bila splošna in enaka volilna pravica res nedosežna, da ima grof Barbo več vpliva kakor Šusteršič in 49 veleposestnikov več moči kakor vsa kranjska dežela. Tedaj bi bilo še vedno mogoče reformirati volilno pravico na boljše, ne pa na slabše. Pravijo, da se veleposestniki nikakor nočejo odreči svojim mandatom. Toda kaj se tičejo veleposestnikov ostali mandati, katerih ne morejo dobiti po nobenem volilnem redu? Če je neizpremenljiva božja volja, da mora ostati kranjskemu deželnemu zboru ohranjenih deset nemških aristokratov, dokler bo sploh kaj aristokracije na svetu, bi se ta privilegij vendar lahko ločil od ostalih, plebejskih mandatov, pa bi se vsaj ljudski poslanci lahko volili na podlagi splošne in enake volilne pravice. Klerikalci pravijo, da je treba pomnožiti mandate, ampak ohraniti kurije. Tedaj bi morala pač pomnožitev pripasti tistemu razredu, ki je najbolj prikrajšan; bil bi res vsaj košček pravičnosti, če bi se število mandatov za splošno kurijo podvojilo. Bil bi korak pravičnosti, če bi se vpeljele proporcijne volitve; smešno je, če pravi Šusteršič, da je to nemogoče razum v veleposestniški kuriji. Zakaj ne bi bil proporc mogoč n. pr. v splošni kuriji, če bi že res morale ostati kurije? — Ravno prebir zaradi mestnih mandatov je najboljši argument za to, naj se odpravi mestna in kmečka kurija, pa namesto obeh vpelje splošna in enaka volilna pravica po mestih in vaseh. Vse to bi bilo mogoče; vse to bi kazalo, da hočejo klerikalci korakati vsaj v smeri splošne in enake volilne pravice, da se ji hočejo vsaj polagoma približati. Ampak nočejo! Mogoče je zanje le tisto, kar bi še mo utrdilo kurije in še bolj odvedlo od pota, ki drži k splošni in enaki volilni pravici, katero sovražijo kakor hudič kadilo.

— **Demonstracija brezposelnih na Dunaju.** V četrtek popoldne je bila na Dunaju velika demonstracija brezposelnih. Demonstracije ni povzročila nobena tukajšnja organizacija, ampak le edino izšla iz volje in iniciative brezposelnih samih, da pokažejo vladajoči klič krščanskih

zakon o socialnem zavarovanju na vsak način še lahko pod streho. Če se pa državni zbor razpusti, je delavstvo zopet ogroženo za to upanje.

Češki agrarci pridejo skoraj gotovo zopet z obstrukcijo v parlament. Ali to ne bi smel biti povod za razpust, ampak razlog, da se obstrukciji enkrat pokažejo rogovji. Z resno voljo je to mogoče brez vsakega nasilstva. Če pa grof Stürgkh ni razpoložen za to, tedaj ima razum razpusta še eno ustavno sredstvo na razpolago; to je demisijska. In ta bila vsekakor bolj primerna.

socialcev na dunajskem magistratu, ki vedno trdi, da na Dunaju ni brezposelnosti in se zato trdovratno brani vsake akcije v prid brezposelnim, velikansko število brezposelnih delavcev. V sredo zvečer so izdali brezposelni geslo, da se snidejo prihodnji dan na Schwarzenbergplatzu. Agitacija je bila le od moža do moža, niti en letak ni bil razdan. Izdali so tudi parolo, da mora biti demonstracija povsem mirna. V posameznih skupinah so prihajali brezposelni že ob pol devetih na domenjani prostor, ob pol desetih jih je bilo že na tisoče. Policija je izvedela tudi šele zjutraj o demonstraciji, kljub temu je bilo na trgu več sto policistov. Zlasti močna straža je bila pred parlamentom in magistratom. Ob pol desetih so se jele pomikati vrste brezposelnih. V prvi vrsti so šli vsi dunajski socialni demokratični državni poslanci. Ob začetku je štel sprevod 5 do 6 tisoč oseb, čim dalje se je pomikal, tem več jih je bilo. Brezposelni so sami skrbeli za red in tudi za to, da je cestna železnica brez ovir vozila. Demonstrantje so bili popolnoma tihi, nobenega glasu ni bilo čuti, kakor le trde korake. Na vse je napravila demonstracija zelo resen in pretresljiv vtisk. Demonstrantje so šli čez Ring, mimo parlamenta in magistrata do Schottenringa in Lastenstraße, kjer so se razšli. Nem, ampak zato silen opomin krščanskim socialnim dunajskim mogotcem, je bila ta demonstracija.

— **Za 30 kron grehov.** Včerajšnji »Slovenski Narod« poroča, da je ualožil neki župnik na Dolenskem, posestniku iz R., ko je bil pri izpovedi, naslednjo pokoro: »Za pokoro plačajte 30 K in mi prinesite denar takoj po maši.« — Morda je ta župnik modernist, ali pa velik gladovnež. Vsekakor bi se moral škof nekoliko zanimati zanj.

— **Članom kovinarske organizacije** naznanjamo, da se vplačujejo prispevki vsako soboto od 6. do 7. zvečer ter ob nedeljah od 9. do 11. popoldne v društvenih prostorih.

— **Gospod Tönnies** ima v tovarni nabit tovarniški red, po katerem se morajo vsi delavci ravnati — pardon, za hinavce ne velja. Tudi delavci bi ne imeli popolnoma nič proti tovarniškemu redu, če bi bil pravičen in za vse enako veljaven. Po tovarniškem redu, si namreč ne zme noben delavec nobene plače pustiti prinašati v tovarno. Ko bi to za vse veljalo, bi nihče ne ugovarjal, ampak stvar je drugačna. Nek mod. mizar L. si je pustil prinesiti stekleno pivo v tovarno, zato je bil takoj odpuščen od dela, nasprotno pa petolizniki in denucianti smejo prinesiti cel štefan vina, a tem se ne zgodi nič, od teh se le zahteva, da pridno tožarijo sodelavce in da so vneti pristaši nadzornika Šembacha. Gospod Tönnies pozivljamo vas, ker vemo, da šte tudi pravični, da pokažete, da ste še vi gospodar tovarne in ne g. Šembach, ter napravite tak red, da bo za vse enako veljaven.

— **Iz kovinarske organizacije izključeni** Alojz Kapsch si domišljuje, da je že »Oberwerkmeister« tovarne Tönnies. Njegov glavni posel je, da pridno denuncira delavce in pretpa valence. Kakor slišimo bi ga postavil rad g. Šembach za mojstra. Svetujemo mu lepo, da naj ne ukrene kaj takega, kajti med Tönniesovim delavstvom je veliko boljših moči kakor je Kapsch, ki sploh delati ne zna in kar sedaj zna, to se je naučil od tukajšnjih domačih delavcev. (Seveda delati, a ne denuncirati.) Če imenuje g. Šembach Kapscha v resnici za mojstra, tedaj mu vnaprej povemo, da tukajšnje organizirano delavstvo ne bo delalo pod komando denuncianta. Torej g. Tönnies upoštevajte pravočasno nasvet. — Valence pa, ki jih pretpa Kapsch, pozivljamo, da se zglaš pri organizaciji kovinarjev. Organizacija bo storila primerne korake, da se bo zdvijane mož učil reda pri ričetu.

— **Železničarji obeh železnic in vseh kategorij pozor!** Vabimo vas na javen društveni shod, ki bo v pondeljek, dne 16. t. m., ob 8. zvečer v salonu gostilne »Pri Levu« na Marie Terzije cesti. Dnevni red: Poročilo o poslovanju zavarovalnice proti nezgodam avstrijskih železnic. Poročevalec sodr. Jos. Hondl z Dunaja. — Odbor.

— **Pozrebno in podporno društvo železniških in državnih uslužbencev v Ljubljani.** V zmislu § 9 društvenih pravil sklicujemo tem potom redni zbor društvenih članov vseh skupin in podskupin, ki bo v torek, dne 17. februarja 1914 ob 8. zvečer v steklenem salonu južno-železniške restavracije (Schrey). Dnevni red: Poročilo: a) predsednika, b) blaginika, c) revizorjev. Na polnoštevilno udeležbo vabí načelstvo. — Ceniene članice in člani opozarjamo

na okolnost, da se v tekočem letu v zmislu pravil ne vrši redni občni zbor in se torej tudi ne bodo izdala tiskana poročila. Kdor pa se zanima za društveno upravo, temu so potrebni podatki na razpolago v društveni pisarni Komenskega ulica št. 34 in sicer ob uradnih urah, to je: Vsak dan od 9. zjutraj do 12. popoldne in od 2. do 7. zvečer.

— **Ljubljanski člani »Socialne Matice« v Gorici** dobe knjige pri poverjeniku za Ljubljano g. L. Gomiščku, Mestni trg št. 10, 2. nadstropje (v hiši g. Skaberneta).

— **Podjetniške organizacije v Avstriji.** Središče vseh velikih avstrijskih podjetnikov je »Hauptstelle industrieller Arbeitgeberorganisationen«. Pri tej organizaciji je včlanjenih 3846 tvrdk, pri katerih je zaposlenih 722.500 delavcev. Razen te organizacije, pri kateri so le največja podjetja, je še druga organizacija manjših podjetnikov, takozvana »Centralna organizacija obrtnih zvez delodajalcev«. Podjetniki te organizacije imajo zaposlenih 47.000 delavcev. Podjetniške organizacije so se v zadnjih letih silno hitro in močno razvile, a delavske organizacije ne morejo pokazati na enak močan vzorčen razvoj. Podjetniške organizacije ne poznajo nobenih narodnostnih in verskih razlik, v njih so združeni podjetniki vseh narodnosti in ver. To naj bo glasen opomin onim zaslepljenim delavcem, ki še vedno verujejo, da spada med naloge delavskih organizacij, tudi obramba našega »millega naroda« in naše »svete vere«. Če se združujejo podjetniki na internacionalni podlagi in jim je vera postranska reč, zakaj bi jih delavci ne posnemali v tem? Podjetniške organizacije niso prav nič drugega kakor edine razredna zastopstva, in v tem je njihova moč. Naravnost ne misli, če si izkoriščati, bedni, brezpravni delavci dovoljujejo »luksus« nacionalnih in verskih organizacij, med tem ko toliko močnejši podjetniki zamejujejo ta »luksus«. To dejstvo kaže, da morajo že mednarodno organizirani delavci delati na tem, da pojasnjujejo to dejstvo svojim zaslepljenim tovarišem.

— **Umrli so v Ljubljani:** Florijan Plevce, prosjak, 73 let. — Janez Langenwaller, kajzar, 38 let. — Fran Renko, rejence, 5 dni. — Josp Antonin, delavec, hiralec, 61 let. — Frančiška Praznik, zasebnica, 64 let. — Helena Keršič, žena zidarstva pomočnika, 50 let.

— **Prostovoljno gasilno društvo Vič-Ofence** naznanja, da priredi v nedeljo 15. t. m. svojo običajno predpustno plesno veselico, katere čisti dobiček je namenjen skladu podporne zaloge za obolele člane. Veselica se vrši v splošno znani restavraciji gosp. I. Marinška »Amerika« na Glincah. Pri veselicah sodeluje tamburaški odsek ondotne podružnice »Svoboda«. Začetek ob 7. zvečer. Vstopnina prostovoljna. Obenem naznanja društvo, da praznuje 40letnico društvenega obstoja z večjo slavnostjo ter vsa cenj. bratska društva na to opozarja. Čas in spored slavnosti se pravočasno objavi. Ker bo prinesla predpustna veselica mladim kakor starim doveli zabave in je čisti dobiček namenjen v dobrodelne namene, vabi k mnogobrojni udeležbi našljude in odbor.

— **Z Viča.** Od 1. januarja do 31. januarja 1914 se je zaklalo v občini Vič: 22 volov, 11 krav, 3 telice, 29 telet in 44 prašičev, in sicer so klafi: mesar Gutnik: 12 volov, 11 telet, 14 prašičev; mesar Starin: 2 vola, 7 krav, 2 telice, 6 telet in 10 prašičev; mesar Škerfi: 3 vole, 3 krave, 1 telico, 7 telet in 14 prašičev; mesar Marinšek: 5 volov, 1 kravo, 5 telet in 6 prašičev. Mesarji so se torej v tem mesecu pri zbiranju kakovosti nekoliko poboljšali, vendar pa nekateri še vedno pridno segajo po kravah, ker jim prinašajo mnogo več dobička. Cene so ostale enake kakor v decembru. Zeleti bi bilo, da bi poklicani faktorji poskrbeli vsaj za to, da bi mesarji bolj upoštevali tržni red, ker je v tem oziru opaziti prav mnogo pomanjklivosti. Tudi ceniki so pomanjkljivi, ker noben mesar ne upošteva predpisa, da se mora cena za volovsko meso posebej in cena za kravje meso posebej označiti. — Priporočali bi občini, naj v tem oziru energično napravi red.

— **Voli in predpustna veselica bratstva združene socialistične organizacije v Idriji v nedeljo, dne 15. svečana v pivarni pri »Črnem orku« v Idriji.** Snored: I. Blaznica v prvem nadstropju. Veselica v enem dejanju. Spisal P. F. Sambert. Osebe: Jaroslav, zdravnik; Olga, njegova soprosta; Vladimir, njegov prijatelj; Tina, hišnica; Ivan, sluga. 2. Godba in ples. Igra društveni tamburaški zbor. 3. Saliha pošta. 4. Srečolov. Vstopnina 30 vin. za osebo. Začetek točno ob pol 8. zvečer. Kdor se hoče po domače v delavskih krogih zabavati, ne bo te prilike zamudil. Sodrugi in prijatelji, pridite vsi in pripeljte žene in znanke s seboj.

— **Potres v Cerknici.** Iz Cerknice nam poročajo: V noči od 10. na 11. februarja ob eni 23 minut smo čutili tuka močan potresni sunek. Smer sunka je bila od juga proti severu. Skode ni napravil nobene, ne tukaj in ne v okolici.

— **»Nagnjena srca«,** krasna indijska drama v štirih delih, ki se predvaja danes v kino »Idealu« je uprizorjena od iste tovarne kakor »Quo vadis?« in »Kleopatras«, z isto režijo in istimi igralci. Igra v dveh svetovnih delih in ima v vsakem dejanju senzacijo. Velikanski prizori z levi, lov na dvije zveri, predzren beg, potop ladje, nevarne ječe id. — Prihodnji tork »Brez domovine«, velikaška ljudska drama v šestih delih. — Poleg tega še krasna veseloigra v dveh delih »Čigava je žena?«

— **Volilna reforma in liberalci.** Klerikalno stališče glede na volilno reformo za kranjski deželni zbor smo že označili. Stališče liberalne stranke je na včerajšnji seji odseka označil posl. Ribnikar sledečo izjavo: »Narodno-napredna stranka stoji na stališču, da je treba dež. volilni red spopolniti tako, da pride z njim pri volitvah prava ljudska volja do izraza, najširši sloji prebivalstva pa do veljave. Zato zastopa nar. napr. stranka načelo splošne in enake volilne pravice, katero načelo, če se izvede, daje tudi garancijo za napredek ljudstva naše dežele. Dosledno zahteva nar. napr. stranka uvedbo preporočnega sistema pri splošni in enaki volilni pravici. Naš dež. zbor se je že pečal s tem volilnim sistemom in velikokrat se zatrjuje, da je od dež. zbora kranjskega sklenjeni ljubljanski občinski volilni red, ki bazira na proporcionalnem sistemu, vzor vseh volilnih redov. Če se je deželni zbor že v enem slučaju izrekel za moderni proporcijni sestav, se ne bo mogel upirati zahtevi, da se ga uvede tudi za deželni volilni red. V podkrepitev nujne potrebe proporcijnega sistema za volitve kranjski dež. zbor naj navede samo izid zadnjih deželnozborskih volitev v splošni kuriji. Volilnih upravičencev je imela ta skupina 86.837, veljavni odanih glasov je bilo 79.703. Kandidatje S. L. S. so dobili v splošni kuriji — vstevši seveda tudi kočevski okraj — 52.061 glasov. Iz tega sledi, da ni prišlo do izraza ljudske volje 34.776 glasov v prvem in 27.642 glasov v drugem slučaju. Ena cela tretjina vseh oddanih veljavnih glasov je ostala v dež. zboru brez zastopstva, ker so vsi mandati pripadli kandidatom S. L. S. Jasna je torej krivica, že samo iz tega slučaja, krivica, ki jo vsebuje današnji volilni red, ker je brez določbe proporcijnega sistema. Nar. napr. stranka zastopa sicer mnenje, da bi se s priučenim pritiskom — brez boja, se ni dosegla še nobena moderna volilna reforma — vendarle dala tudi za dež. zbor kranjski uveljaviti načelo splošne in enake volilne pravice s proporcijnim sistemom. Po mojem mnenju leži odločitev v moči S. L. S. Izjavljamo pa, da smo pripravljeno sodelovati pri vsaki manjši volilni reformi, katere smer bi se držala navedenih principov. Zlasti smo pripravljeno pospeševati razširjenje moči volilcev v (sedanji) splošni kuriji. Baš tu je najprej dana možnost, da se ustvari vzorec za volilno reformo bodočnosti, ki je danes sicer še naš ideal, katerega pa mora postati dejstvo. Če se hoče doseči, da pride prava ljudska volja do izraza, da postane rezultat volitev, prava slika mišljenja prebivalcev cele dežele, moram dosledno zahtevati, da se v dež. volilni red sprejmejo določbe, ki garantirajo ne samo na papirju, marveč tudi v praksi absolutno gospodstvo in enakost volitev. Kar se tiče predlogov gospoda dež. glavarja, glede volilne reforme, izjavljam v imenu nar. napr. stranke, kakor je to že moj tovariš dr. Ravnihar poudarjal, da smo pripravljeno sodelovati in se dogovarjati. Najresnejša naša volja je, reformnim predlogom pripomoči do uresničenja. V principu smo tudi za vpeljavo

toženske volilne pravice, kakor tudi v principu ne ugovarjamo pomnožitvi mandatov. Če se hoče izvesti — kakor je danes tukaj poudarjal predsednik našega odseka dr. Lampe — temeljita reforma deželno-zborskega volilnega reda, potem je to čisto izključeno, da bi se kaj takega lahko sklenilo tekom 8 dni. Cela zadeva potrebuje vsestranskega razmišljanja. Izjavljam pa, da se pri sklepanju volilne reforme ne damo presenetiti ter ujeti in tudi ne gremo pod jarem, da se izrazim z besedo dr. Pegana. Vprašanje spora radi skupine mest in trgov se da rešiti tekom 8 dni in naš predlog, ki smo ga v tem oziru stavili, je najprimernejša podlaga za kompromisna pogajanja. Da se pa omogoči obsežnejša in pa temeljitejša volilna reforma, predlagam: Odsek za volilno reformo naj ostane v permanenti. Ta naj eventualno tudi šele v drugem zasedanju dež. zbora predloži nov načrt volilne reforme.

Liberalni predlog za pogajanje, ki ga je omenjal posl. Ribnikar, zahteva, da naj v mestno-tržki kuriji volijo le mesta in trgi sami brez zunanjih volilcev.

Poslanec Bugatto utemeljuje predlog, ki se tiče uvedbe, odnosno spremembe zakona o javnih plesih. Pod tem predlogu naj bi se določbe znatno poostrele. Načrt je izročen odseku.

Poslanec Bugatto utemeljuje svoj predlog o spremembi §§ 15 in 16 deželnozborskega volilnega reda, v katerem ni dovolj jasno določeno, če imajo volilno pravico v veleposelstvu razne cerkvene korporacije in institucije. S svojimi spremembami zahteva, da naj se ta dva paragrafa tako spopolnita, da ne bo nikakega dvoma več o njih opravičenosti do volilne pravice. Predlog se odkaže odseku.

Slede nujni predlogi: Posl. Fon o kozje-reji na Bovškem; Gregorin-Kovač o preskrbovanju Krasa z dobro pitno vodo; dr. Podgornik o nakupu hot. »Südbahn«, katerega je ponudila Trgovsko-obrtna zadruga v Gorici za 350 tisoč kron, v svrhu nastavitve deželnih uradov.

Posl. Dominiko interpelira zaradi pristranskega obnašanja goriskega policijskega komisarja Casapicola napram goriskemu »Sokolu« o priliki pogreba pok. A. Uršiča, kateremu je prepovedal nositi razvito zastavo. Nadalje interpelira, ker je Casapicola prepovedal razvite zastave ob isti priliki »Slov. bralnemu in podpornemu društvu v Gorici«. Interpelant zahteva, da se prepreči take prepovedi.

Posl. Mikuz interpelira o prošnji tolminskih obrtnikov zaradi ustanovitve samostojne okr. bolnišnice blagajne v Tolminu. Pontan o poštni službi v Furlaniji. Rojec o potrebi gradnje novega poslopja slovenske gimnazije v Gorici. Fon o izhajanju uradnega lista »Osservatore Triestino« samo v laškem jeziku. Končno vpraša posl. Mikuz deželnega glavarja, je li pripravljen ukreniti potrebno, da se popravi krivica, ki je jo zakrivil list »Piccolo« v svojem poročilu o zadnji seji dež. zbora, kjer je poročal ravno nasprotno o njegovem predlogu glede ustanovitve tolerančne hiše v Tolminu, ter da se taka tendenciozna poročila kolikor mogoče preprečijo. Deželni glavar obzvaluje ter obljublja, da bo znanprej strogo pazil, da se taka napadna poročila ne ponove. Seja se zaključi ob pol 8. zvečer.

Istra. — **Ljudski shod.** Politična organizacija v Opatiji sklicuje ljudski shod, ki bo jutri ob pol 3. popoldne pri Andreju Kučiču v Mihotičih. Dnevni red se glasi: »Politični položaj v deželi in socialno demokratična stranka.« Poroča sodrug Etbin Kristian iz Ljubljane. Istrski deželni zbor je razpuščen. V deželi je popolna politična anarhija. Izhod iz krize ni v absolutizmu, ne v komisarjatu, ne v kakšnem novem kompromisu voditeljev brez ljudstva, ampak edino v demokratiziranju deželnih uredb, zlasti v splošni in enaki volilni pravici za deželni zbor. Jutrnji shod naj bo impozantna manifestacija za splošno in enako volilno pravico. Organizacija torej pričakuje od zavednega delavstva čim obilnejšo udeležbo.

Raznoterosti. — **Vojaki v boju z volkovi.** Iz Velikega Varadina na Ogrskem poročajo: V tork je napadlo več volkov nekaj vojakov tukajšnjega luzarskega polka. Vojaki so dobili nalogo, da pripeljejo premog iz državnega skladišča, ki je zunaj mesta. Vojaki so bili neoboroženi, le desetnik, ki jih je vodil, je imel revolver. Huzar Pavel Horgos je hitel pred drugimi; ravno ko je hotel odpreti skladišče, so ga naskočili trije volkovi. Branil se je z železno palico proti razdivjanim volkovom. Na njegovo klicanje so prihiteeli tovariši in vnel se je boj na življenje in smrt. Korporal je streljal iz revolverja in zadel enega od volkov. Kljub temu niso odnehal volkovi. Končno se je posrečilo vojakom, da so zbežali v skladišče. Volkovi so na polnem vrgli Horgosa in sili razmesarili. Volkovi so mu odtrgali cele kose mesa z rok in nog. Težko ranjenega Horgosa so prepehali v garnizijsko bolnišnico.

Verska blaznost. Trgovca Engel v vasi Staifelde v Nemčiji je živel dolgo let mirno družinsko življenje, tudi trgovina mu je dobro uspevala. Pred kratkim pa se je seznanil z neko versko sekto. Hodil je vsak dan na shode te sekte, doma je le molil, in nič več se ni brigal ne za trgovino, ne za rodbino. Nek večer je pri-

kazali hrbet, če bi se vam prikazala preveč zapeljiva skušnjava? Jaz ne in vi tudi gotovo ne! In če bi mogel človek zlezi Kačerovskemu do vesti, Hruby, ne vem, česa bi tam ne izpraskal. Često imajo tako krasno sukno na zunaj, znotraj pa je podloga raztrgana. Jaz ne verujem niti Kačerovskemu, on je farizej. Če pa ni, je pa neumen človek. Tolstoj se lahko obnaša sedaj kot moralist, ko je vse užil, toda dokler je človek mlad, čemu ne bi hodil po shoični stezi, po kateri so hodili pred njim milijoni ljudi? Hruby, vsaj jaz priznavam vse in tudi ne vem, čemu bi se sramoval tega. Se na misel mi ne pride. Vi ste na sedaj čisto nič mihi vsled tega, ko se vam je reklo, da ste bili kdaj tudi drugih nazorov. Človek je človek in angela ne napravite iz njega. Zakaj pa hočete na vsak način biti drugačni, nego so ostali?

Ivan je skomiznil. »To je moja stvar«, je odgovoril odločno. »toda ali vi res ne veste, kdo je to pisal, Mikyska? Niti ne slutite?«

»In zakaj hočete to vedeti?« je vprašal Mikyska. »Kaj vam pomore to? O tem se je govorilo, pa je nekdo vtaknil to v »Mladi« — saj veste.«

Ivan je zamahnil z roko. Tudi je pogledal Mikysko in vstal rekoč:

»Bili so časi, ko ste mi bili zelo simpatični, Mikyska. Toda li ste se izpremenili vi, ali ne jaz — — — verjemite, danes obzvalujem, da sem sploh prišel k vam. Z Bogom!«

(Dalle.)

Goriško.

— **Občinske volitve v podgorsko-pevmski občini.** Podpisani odbor naznanja sodrugom, da so imeniki za občinske volitve razgrnjeni v občinski pisarni ob uradnih urah, t. j. ob pondeljkih, četrtnih in sobotah od 8. do 11. predpoldne. Sodrugi iz Podgore in Pevme, ki imajo volilno pravico, posebno onim, ki plačujejo osebni davek v tovarni, priporočamo, da se prepričajo, če so vpisani v imeniku. Za informacijo o vseh zadevah, ki se tičejo občinskih volitev, naj se sodrugi obračajo na sodruga V. Komavlija v Podgori. — Krajni politični odbor jugoslovanske soc. dem. stranke.

— **Nezgoda železniškega delavca.** Železniški uslužbenec Ivan Lubej iz Solkana je padel na železniški tir, kjer ga je zadel železniški voz in mu strl desno nogo. Lubeja so operirali in mu odrezali nogo.

Goriški deželni zbor.

Gorica, 13. februarja 1914.

Goriški deželni zbor se je sešel včeraj na svojo 6. javno sejo, katere dnevni red je obsegal 54 točk. Potekla je tako: Sejo odprli deželni glavar Fajdutti. Po naznanitvi raznih došlih prošnji za podporo in po vložitvi raznih nujnih predlogov se preide na reševanje dnevnega reda. Poročila deželnega odbora o raznih prošnjah so bila deloma sprejeta, deloma odkazana odsekom.

Na predlog pravnega odseka se sprejme v vseh treh čitanjih zakonski načrt o **cestno-policijskem redu**, odnosno o spremembi dosedanjega § 14, s katerim se določa, da se morajo vozniki v zmislu tega zakona ogibati na levo in ne na desno, kakor se je doslej večinoma godilo v naši deželi.

Kmetijski odsek priporoča podporo govedorejskemu društvu v Muši, vinarskemu društvu v Gorici in kmetijskemu društvu v Ročnju. — Sprejeto.

Prošnje učiteljskih, raznih privatnih šolskih zavodov in privatnikov se odkažejo deželnemu odboru, da razsloja sporazumno s finančnim in šolskim odsekom.

Deželni poslanec Furlan utemeljuje svoj predlog glede obnove carinske in trgovinske pogodbe med Avstro-Ogrsko in Italijo. Predlog se sprejme.

Poslanec Kovač utemeljuje svoj predlog glede uravnave hudoornikov Grajskega in Lokavškega. Predlog je sprejet.

tož je dosegla vrhunec. Čutil je, da mu nima pravzaprav nič več povedati.

»Jaz vem Hruby,« je Mikyska odgovoril resno in vzvišeno, »da nisem angel, zmiraj sem pravil to o sebi, ampak tega nisem zmožen, prijatelj. To mi ni všeč od vas in drugemu ne bi odpustil precej. Čisto vest imam, Hruby. Pa sedite vendar, pomirite se, pogovoriva se o celi zadevi.«

Ponudil je Ivanu stol in sam tudi sedel. Oba sta nekaj časa molčala. Mikyska je pihal dim iz sebe in obraz mu je izginil v njem. Ivan je nad Mikyskino ramo gledal zamišljeno v okno. Potem je zavrtel z glavo.

»Mikyska,« je vprašal naposled, »vi niti ne veste, kdo je to napisal proti meni? Saj ste vi vendar za »Mladino«. In zopet ga je prevzemala nezaupnost in je dostavil: »Ni mogoče, da ne bi vsaj vedeli.«

Mykyska se je nemirno zdrznil.

Hruby, sploh se čudim, da stvari prištevate tako važnost. Sploh se čudim, da si kalite dobro voljo s podobnimi stvarmi. Na vašem mestu bi jaz pljunil in dovolil. Pogledite, kako je živel Byron in kdo izmed nas pa ne bi maral biti Byron? Propagirate nemogoče nazore.«

»Kakšne nemogoče nazore?« je Ivan prekinil Mikysko.

Ta se je posmehljival in vstal ter stopil po sobi. Potem je obstal pred Ivanom in izpuštili oblak dima je dejal:

»Hruby, govoriva si resnico in prijatelja bova! Na svojo čisto vest mi povejte, ali bi vi

Za resnico.

Roman.

Spisal Jožef Laichler.

(Dalle.)

»To vse pa je tedaj — je premišljal potem — le daljša stopinja v razvitku in pravzaprav v propadu te stranke, katere si je nekdanj napisala na štít čistost možkih, npravnost v ženskem vprašanju, da, to je tako grozna profanacija epiteta, kateri si je dal nekdanj pokret — pokret, kateri danes propagira — in kako propagira — baš obratne nazore, nego tiste, za katere se je pototzal nekdanj.«

»In jaz, neumnež, sem vendar mislil, da je še mogoče ohraniti se! Jaz —!« Tesno mu je postalo pri ti misli.

Članek o reformi možkih bi bil moral biti po njegovih željah glas, klic na vse, ki hočejo poslušati, bi bil moral biti jasnejši in krepkejši dopolnilo onega govora, ki ga je imel takrat na shodu v gradnu, bi bil moral biti opomin, zadnje memento tega, kar je časih stranka hotela in kar sedaj hoče. Moral bi bil vzbujati vest, kakor se je vzbudila v njem, moral bi bil vzdramiti to vest iz mira, biti vzrok obrata in poboljšanja. V tem pa je, kakor je videl, vest počivala v miru, vest je bila že vsapa v zločnosti laksnih nazorov o življenju, tako da so mu odgovarjali s ciničnim smehom, ne pa da bi se obrnili in poboljšali. To je bila vsa posledica članka, si je dejal, članka, zaradi katerega je toliko premišljeval zadnji čas, od katerega si je toliko obetal.

Zamišljeno je sedel in resignirano se zagledal pred se. A naenkrat je zopet zadivljala v njem srditost. Vzel je papir in začel načrtovati odgovor. Tu pa je šinila vanj sila in krepkost. Dejal si je, da ima prav in moško in pomorno je pokladati besede na papir. In je pisal, pa zopet se je vračala otožnost, zamišljenost.

XLVIII.

Prihodnje jutro je sklenil iti k Mikyski.

Sele, ko ga je drugič obiskal, ga je našel doma. Mikyska je stanoval pri neki gospodnji. Baš se je sprehajal po sobi z zakonikom v roki, iz katerega so frčali listki. Kadil je iz dolgega čibnika. Navdušen je vzprejel Ivana. Opravičeval se je, da je v brezpetnikih. Odložil je zakonik in se začel pritoževati zaradi skušenj.

»Hruby, hudič naj vzame to! Neprenehoma se hujdem zaradi tega. Pomislite, kakšno mučenštvo je to in še posebno zame. Vi ste se rodili pod srečnejšim planetom! Nič takih sitnosti nimate, počenjate, kar hočete, reformirate...«

Zadnje besede je požrl in bolj naglo zadržal.

»Mikyska, ne plešiva okrog stvari,« je izpregovoril Ivan malo temno. »Saj veste, zaradi česa prihajam.« In razčivši mu je pristavil:

»To je grdo od vas!«

Pri teh besedah mu je odrekel glas. Nape-

500 kron!!

Vam plačam, ako moj uničevalec korenin „mazilo Rla“ na odstrani v 3 dneh brez bolečin Vaših kurjih očes, bradavic, otišancev itd. — Cena lončka z jamstvenim pismom K. L. Kemeny, Košice (Kaschau) I. poštni predal 12/1189 Ogrsko

Nihče ne more ponarejati Kathreinerjeve Kneippove sladne kave!

Vendarle se mnogokrat varljivo slično posnema povsod znana zavojnica s sliko župnika Kneippa.

Zato se pri nakupu ne dajte prevarati in zahtevajte vse posnematelje!

Vse drugo kot Kathreiner, zlasti odprto, odlično blago, je, če še tako ceno, večinoma mnogo predrago plačano.

pravil atentat na Mahmud Ševket pašo. Njegova sokrivca, bivša poslanca Hodža Sabri in Bazri sta bila obsojena na dosmrtno ječo s prisilnim delom. Prvi je bil obsjen in contumacian, drugi je stal pred sodiščem.

MEHIKANSKI VSTAŠI.

Novi Jork, 13. Iz Mehike brzoiavljajo, da so vstaši pri Cansas blizu Cardenas poznali oseben vlak v zrak. Petdeset vladnih vojakov in več potnikov je ubitih.

JAPONSKE DEMONSTRACIJE.

Tokio, 13. Opolnoči je več kot tisoč oseb demonstriralo proti vladi. Petsto policistov je razgnalo množico in aretiralo več oseb. Zdi se, da hočejo oblasti za vsako ceno zatreti cestne demonstracije.

Odgovorni urednik Ethin Kristan.
Izdača in zalaga založba »Zarja«.
Tiska »Ljubljanska tiskarna« v Ljubljani.

Oroslav Slapar

krojaški mojster

se usoja cenjenim svojim naročnikom tem potom vjudno javiti, da se je preselil s svojo

krojaško obrtjo

iz Ravnikarjeve ulice na

Martinovo cesto št. 4.

Zahvaljuje se tem potom za obilo doslej izkazano zaupanje in prosi, da se mu isto ohrani v obilni meri tudi v bodoče.

OGRSKA IGRALNIŠKA AFERA.

Budimpešta, 14. V parlamentu je grof Tisza dejal, da je dobil Kristoffy od Prometne družbe 350.000 K kot provizijo. Nato je Kristoffy izjavil, da je dobil ta denar za politične namene. Ravnatelj Prometne banke Tiko in Schwarz pa izjavljata: Kristoffy je dobil 350.000 kron, da doseže potrdilo za pravila, ne da bi moral polagati račun za denar, ki je bil zahtevan baše za politične namene. Za ta znesek je dobil Kristoffy bone, ki bi zapadli, kadar bi bilo potrdilo pravil zagotovljeno. Boni so se izplačali proti Kristoffyevim pobodbam. Kar pravi Kristoffy, se torej ne vjema s trditvami ravnateljev. Kristoffy bi moral dokazati, da je onih 350.000 kron res porabil za politične namene.

ALBANSKI NOČEJO DAVKOV.

Skader, 14. Ker so dohodki mesta premajhni za pokritje občinskih stroškov, zahteva mednarodna komisija, da se vpeljejo razni davki. Dosedanja pogajanja z albanskimi voditelji so bila brezuspešna, ker Albanci niso vajeni takih reči.

ESADOVA DEPUTACIJA V RIMU.

Rim, 14. Esad paša je z deputacijo, ki gre princu Wiedu ponuditi krono, dospel v Rim.

ALBANSKO POSOJILLO

London, 13. »Daily Telegraph« poroča, da zahteva vzajemna trojica, da se izda 75 milijonsko posojilo za Albanijo pod kontrolo mednarodne finančne komisije. Le pod tem pogojem se prizna tudi pred njim, ki ga hčeta dati princu Wiedu Avstrija in Italija. »Daily Telegraph« pravi tudi, da hočeta biti Avstrija in Italija pri albanski državni banki udeležena s 60 odstotki.

SRBIJA SNUJE NOVO MESTO.

Zagreb, 14. »Agramer Tagbl.« poroča iz Beograda: Vlada je na zadnjih sejah razpravljala o ideji, da se osnuje novo mesto na Kosovem polju pod imenom Kosovo. Bodoči prebivalci mesta bi dobili razen prostega stavišča tudi druge pogodnosti. V prvi vrsti naj bi se povabili imovitejši Srbi iz Amerike, potem prebivalci raznih srbskih in jugoslovanskih krajev. Če se ideja sprejme, se položje temeljni kameni za novo mesto še letos ob priliki kosovske slavnosti.

BOLGARSKA IN TURČIJA.

Carigrad, 14. Turški poslanik v Sofiji je izročil bolgarski vladi noto, ki pravi, da je smatrati pogajanje zaradi bolgarsko-turške trgovinske pogodbe v Carigradu za prekinjeno, češ da bolgarska vlada ni izpolnila svoje obljube, da napravi nasilstvo proti Panakom (mohamedanskim Bolgarom) v osmih dneh konec. Obenem naznanja nota, če ne bo vprašanje Panakov najkasneje 20 dni po sestanku bolgarskega sabora rešeno, da bo Turčija na bolgarsko blago naložila diferencno colnino po 50 odstotkov. V diplomatičnih krogih je ta ostra nota tembolj presenetila, ker se smatra, da se je vprašanje Panakov že zelo približalo rešitvi. Bolgarska vlada izjavlja, da je strogo prepovedala vsako nasilstvo zoper Panake, ki se vračajo v mohamedansko vero. Bole se, da hoče Turčija namenova izzvati slabo razmerje z Bolgarsko, ker bi rada dobila pretežno, da bi zopet zasedla južno Tracijo. Tudi trdijo, da hočejo mladoturki na ta način pritisniti na Bolgarsko ter jo prisiliti, da sklene zvezo s Turčijo, zasedenjem južne Tracije pa da hočejo doseči možnost, da bi vodili z Grško tudi na siliem vojno.

TURKI IN ARMENCI.

Carigrad, 14. Pogajanje Armencev z mladoturki kaže, kakor da se razbije, ker zahtevajo Armenci 20 mandatov, mladoturki pa jim jih hočejo dovoliti le 10.

NA SMRT OBSOJEN POLKOVNIK.

Carigrad, 13. Vojno sodišče je bivšega polkovnika Sadika in contumacian obsodilo na smrt, ker je dokumentarčno dognano, da je ustanovil v tujini tajne zveze z namenom, da izvede v Turčiji splošno revolucijo, v kateri naj bi se vrnila sedanja vlada in ubilo več visokih osebnosti. Tudi je dognano, da je pri-

Nogavice in druge pletenine, dalje perilo, ovratnike in v to svrhu spadajoče blago dobite najceneje v specialni trgovini

A. & E. Skaberné, Mestni trg 10.

Velika izbira!

Solidna postrežba!

Okrajna bolniška blagajna v Zagorju

vabi delegate in zastopnike na

letni občni zbor

ki se vrši v nedeljo dne 15. februarja 1914 ob 2. popoldne v gostilni gosp. Josipa Repovž-a v Zagorju.

DNEVNI RED:

1. Poročilo poslovanja v letu 1913.
2. Poročilo računskega sklepa za leto 1913.
3. Volitev nadzorovalnega odbora.
4. Volitev v razsodišče.
5. Raznoterosti.

NB. Legitimacije za občni zbor mora vsak delegat prinesiti s seboj.

Načelstvo.

Razglas.

Občni zbor

„Glavne posojilnice“ r. z. z n. z. v konkurzu v Ljubljani

se vrši

v nedeljo, dne 22. februarja 1914, ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani „Mestnega doma“.

Vabijo se vsi zadružniki.

DNEVNI RED:

1. Poročilo o splošnem položaju in o stanju poravnalne akcije med upniki in zadružniki.
2. Poročilo o ustanovitvi nove zadruge z omejenim jamstvom.
3. Popolnitev likvidacijskega odbora.
4. Slučainosti.

Občni zbor sklepa veljavno, če je zastopan najmanj deseti del na deleže vplačanega kapitala. Za slučaj, da bi bil na 10. uro sklican občni zbor nesklepčen, se določa drugi občni zbor dnevnim redom na isti dan ob 11. uri dopoldne na istem prostoru, ki sklepa veljavno brez ozira na število navzočih zadružnikov in vplačani kapital.

V Ljubljani, dne 12. februarja 1914.

Likvidacijski odbor Glavne posojilnice r. z. z n. z. v Ljubljani.

Pri nakupu različenega manufakturnega blaga se blagovolite obrniti na trdnko

A. & E. Skaberné

Obstoji od l. 1883, Mestni trg 10. Obstoji od l. 1883.

Na debelo in drobno!

Izredno nizke cene.

Otvoril sem lastno prodajalno
LJUBLJANA

na drobno **Breg 20** na debelo

v Cojzovi hiši.

šel domov, ko je vsa njegova družina — žena in trije otroci — že spala. V kuhinji je vzel velik nož in sekuro. Šel je v spalnico in s sekuro preklal ženi glavo, da je bila takoj mrtva. Tako nato je šel v spalnico svojih otrok, kjer so spali dvanaest- in petnaestletni hčerki in desetletni sin. Hčerka je tudi preklal glavo s sekuro. V tem se je na zbudil sin, skočil s postelje k oknu in klical na pomoč. Preden je skočil še fant z okna, ga je sunil oče dvakrat z nožem. K sreči nista rani nevarni. Deček je sklical sode. Ko so prišli v stanovanje, si je zblazneli trgovec že prerezal žile na rokah in bil mrtev. Tako je od vse družine ostal le 10letni deček pri življenju.

6275 metrov višine je dosegel argentinski letalec Newbery. Tako visoko še doslej ni poletel noben letalec in je dosegel Newbery svetovni rekord.

Rodbinska tragedija. Zadnji čas se kaj množe rodbinske tragedije. Tako poročajo zopet iz Saarbrückna o strahotnem dejanju agenta Weiša. Sedaj 28letni Weiß se je pred šestimi leti poročil. Ima tri otroke, deklice v starosti 5, 3 in 2 leti. Weiß je pa živel zelo lahkomišno in zato ga je zapustila njegova soproga in se preselila k svojim staršem. Nekega dne je prišel Weiß k svoji ženi, potegnil revolver in ne da bi izpregovoril besedo, je dvakrat vstrelil nanjo. Zadel jo je v prsa. Nato je ustrelil dva od svojih otrok, ki sta bila takoj mrtva. V tem je vstopila tačca, na katero je tudi streljal. Tačca ni mrtva. Z zadnjo kroglo je ustrelil Weiß sam sebe. Bil je takoj mrtev.

Pred sedmimi leti je dobil papežev blagoslov, fetos ga je pa zadelo papeževo prokletstvo — oboje je doživel namreč belgijski pisatelj Maeterlinck. Pred kratkim smo že poročali, da je indeksna komisija proklela vsa Maeterlinckova dela. Ob tej priliki spominjajo belgijski listi na to, da je prav temu Maeterlincku poslal papež leta 1907. svoj blagoslov. Da je bil Maeterlinck deležen papeževnega blagoslova, je prišlo tako: Vsled francoskega kongregacijskega zakona so morali zapustiti menihi benediktinci svoj krasni samostan Saint-Wandrille v francoski Normandiji. Samostan je vlada prodala na javni dražbi. Kupiti so ga hoteli neki podjetniki, da napravijo v samostanu kemično tovarno. Maeterlinck je pa ponudil več kakor podjetniki in tako je dobil on krasno samostansko stavbo. Za to mu je poslal papež Pij X. svoj blagoslov.

40 oseb ranjenih. V Badnu pri Dunaju je prišel goreti na cesti neki avtomobil. Kmalu se je nabralo okolo gorečega avtomobila vse polno radovednežev. Sofer je slutil nevarnost in je zaklical ljudem, naj se odstranijo. A ljudje se niso zmenili za opomin. Naenkrat se je zaslišala silna defonacija, eksplodiral je bencin. 40 oseb je bilo ranjenih, od teh 15 tako težko, da so jih morali takoj prepešljati v bolnišnico.

Zadnje vesti.

PRINC WIED NA DUNAJU.

Dunaj, 14. Na čast princu Wiedu je bil včeraj ob 1. popoldne pri grofu Berchtoldu zajtrk. Ob 3. popoldne je princ obiskal papeževnega muncija conte Scapinellija in z njim govoril o albanskih katoličanih. Cesar je podelil princu veliki križ svetega Stefana. Časnikarjev princ Wied ni sprejemal.

Wied pri cesarju.

Dunaj, 13. Cesar je sprejel princa Wieda ob pol šestih na avdijenci, ki je trajala pol ure. Ob šestih je bila dvorna pojedina, katere sta se udeležila tudi grof Berchtold in grof Stürgkh.

MORAVSKI DEŽELNI ZBOR.

Bruno, 13. Na današnji seji je bila razprava o predlogih čeških socialnih demokratov glede izpremembe občinskega volilnega reda. Predlogi so bili odkazani stalnemu nacionalno-političnemu odseku.

ARETIRANI MORILEC.

Praga, 14. Morilec, ki je priznal, da je umoril dunajski prostitutki Muhrovo in Schmidtovo, se ne piše Sochor, ampak je bilviš krojač Josip Lodinsky az Kutné hore. Lansko leto 27. decembra je dezertiral od infanterijskega polka št. 36 v Mladí Boleslavi, da bi mu ne bilo treba prestatí trimesečne ječe zaradi tatvine. Da je umoril Muhrovo je neovrženo dokazano. Schmidtove pa ni umoril. Lodinsky je priznal, da se je obdolžil umora Schmidtove le za to, ker je upal, da ga prepeljejo na Dunaj in da bo med vožnjo pobegnil.

OGENJ V CIRKUSU.

Dunaj, 14. Snoči, tik pred predstavo v cirkusu Kludsky, je izbruhnil ogenj v cirkusu. Škoda znaša 20.000 K. Predstave ni bilo.

HRVAŠKI SABOR.

Zagreb, 14. Včeraj je bil zakonski načrt o razbremenitvi sodišč sprejet v drugem čitanju. Nato je sabor razpravljaval o ustanovitvi gospodarskega oddelka pri deželni vladi. Poročevalec Poljak je utemeljeval načrt s triurnim

Peter Kozina & Ko.

Tovarna čevljev v Tržiču

(Gorenjsko)

(najmodernejšje podjetje monarhije)

Varstvena znamka.

B. Gotz

Ljubljana, Mestni trg št. 19. --

Krasne novosti zimskih in spomladanskih oblek, površnikov domačega izdelka.

== Za naročila po meri največja izbira tu- in inozemskega blaga. ==

Brez konkurence!

Solidna postrežba.

Najnižje cene.

! Pošljite naročnino,
če je še niste! !

Na izbiro pošilja tudi na deželo: Krasna krila, kostume, nočne halje, perilo, plašče, kožuho-vino in vse modno blago.

Bluze

M. Krištofič - Bučar
Ljubljana, Stari trg št. 9. Lastna hiša.

Neprekosljiva v otroških oblekah in krstni opravi.

Solidna trdnost.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje. Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira dopol. popol.	Stanovanje
Dr. Zajec Ivan splošno zdravljenje	— 1-3	Frančiškanska ul. št. 2, II. nadst.
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/11-1/11	Turjaški trg št. 4
Dr. Robida Ian splošno zdravljenje	11-12 2-3	Dalmatinova ul. št. 3, pritličje
Dr. Ipavic Benjamin splošno zdravljenje	10-12 —	Mestni trg št. 3, I. nadstropje
Dr. Boc Emil očesne in ušesne bolezni	10-12 2-3	Frančiškanska ul. št. 4, pritličje
Dr. Demšar Jernej kožne in spolne bolezni	8-1/10 3-5	Prešernova ul. št. 3, III. nadst.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico, za zdravnika (bolniško zglasnico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član vam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati s blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika blagajne.

Kupujte „Zarjo“.

Kavarna Stari trg št. 39
celo noč odprta

„LEON“

Gostilna
Florjanska ulica št. 6.
Pristna vina. Domača kuhinja.

Okrajna bolniška blagajna v Zagorju ob Savi.

Pisarna: V posloppju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure popoldne in od 2. do 5. ure popoldne. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira popoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Ernest Jaklin, na Toplici pri Zagorju.	od 9 do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat.
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji.	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz Predilnice.
Dr. Karol Wisniger, v Predilnici v Gradcu pri Litiji.	od 8. do 9. ure	Za člane iz Predilnice v Gradcu pri Litiji.
Dr. Rudolf Replč, St. Vid pri Zatični.	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora.

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico, za zdravnika. Člani iz Predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati do načelnika blagajne.

Načelstvo.

Ceno posteljno perje!

Najboljši češki nakupni vir!

1 kg sivca, dobrega, puljenega 2 K; boljšega 2-40 K; prima polbelega 2-80K, belega 4 K; belega puha-stega 5-10 K; velenega snežnobelega, puljenega, 6-40 K, 8 K; puha sivca 6 K, 7 K, belega, finoga 10 K; najfinjši prani puh 12 K. Naročila od 5 kg naprej franko.

Zgotovljene postelje is gostonitega rdečega, modrega, belega ali rumenega nankinga, pernice 180 cm dolga, 120 cm široka, s dvema zglavnicama, 80 cm dolgi, 60 cm šir, polajena s novim sivim, prav stano-vitnim puhaštim perjem 16 K; napol puh 20 K; puh 24 K; posamezne pernice 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; glavnice 8 K, 8-60 K, 4 K. Pernice, 200 cm dolga, 140 cm šir, 18 K, 14-70 K, 17-80 K, 21 K, zglavnica, 90 cm dolga, 70 cm šir, 4-60 K, 8-20 K, 5-70 K, spodnja pernice iz modrega, črnatostega gradla, 180 cm dolga, 116 cm šir, 12-80 K, 14-80 K. Raspoloža se po povzetju, od 12 K naprej franko. Lahko se franko zamenja na nenačajoče se vrne donar. — Natatni cenovniki gratis in franko.

S. Benisch, Dešenice št. 758, Češko.

„Zdravnik želodca“

je edina posebnost želodčnega likerja iz zdravilnih rastlin, kateri izbornu vpliva proti slabosti v želodcu ter ga radi tega v nobeni družini ne bi smelo manjkati.

Dobi se tudi v vsih prodajalnah konsumnega društva za Ljubljano in okolico. Odlikovan v Parizu s zlato kolajno in čas. križcem.

Vsaki dan

otrdi to prepričanje:

nežno vonjavo, istotako fini okus, — polno zlatorujavo barvo da naši kavi edino le dobroznani, izkušeni za-grebniki

„kavin pridatek pravi : Franck.“
s tovarniško znamko „kavin mlinček“.

Ivan Jax in sin Ljubljana

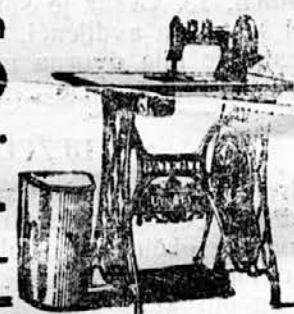
Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt. Pisalni stroji Adler. Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

Zaloga pohištva in tapetniškega blaga

J. Pogačnik

mizarstvo.

Ljubljana, Marije Terizija c. 11 (Kolizej).

Zaloga spalnih ter je- Zaloga otomanov, di-
dilnih sob v različnih : vanov, žimnic :
: najnovejših slogih. : in otroških vozičkov.

Spalnica v ameriškem orehu 350 kron.

Obstoječa: 2 dvovratni omari, 2 postelji, 2 nočni omarici, en umivalnik z marmornasto ploščo in ogledalom.

BALKAN

Trgovska, spedijska in kornisijska del. družba.

Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta št. 33.

Centrala: TRST.

Telefon št. 100

Mednarodna spedijska, spedijske in zavarovalne vsake vrste, prevažanje blaga, skladišča, kleti. Prosta skladišča za redni užitni podvrženo blago. Najmoderneje opremljeno podjetje za selitve in prevažanje pohištva v mestu in na vse strani. Patentirani pohištveni vozi. Shranjevanje pohištva in blaga v suhih posebnih skladiščih. Omotacije itd. — Spedijski urad, generalni zastop in prodaja voznih listov: „Dalmatie“ delniške družbe v Trstu brzo-vozne proge Trst-Benčke inobratno ter Trst-Ancona parobrodne družbe D. Tripovich & Co, Trst Avstrijskega Lloydja Cunard Line za I. in II. razred. Naročila sprejema tudi blagovni edodelek „Jadranske banke.“ Zmerne cene. — Torna postrežba.